

XXX НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
„ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА И
ШКОЛСКА ПРАКСА“

PIRLS 2021: РЕЗУЛТАТИ И ИМПЛИКАЦИЈЕ

ЗБОРНИК РЕЗИМЕСА

Уредници

Никоleta **ГУТВАЈН**
Бранислав **РАНЂЕЛОВИЋ**
Јелена **СТОЈКОВИЋ**

14. децембар 2023. године
Београд

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

Председник Програмског одбора

др Николета ГУТВАЈН, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

Чланови Програмског одбора

др Бранислав РАНЂЕЛОВИЋ, ванредни професор
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

др Данимир МАНДИЋ, редовни професор
Факултет за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду

др Сања БЛАГДАНИЋ, редовни професор
Факултет за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду

др Јасна МАКСИМОВИЋ, ванредни професор
Педагошки факултет у Ужицу, Универзитет у Крајевцу

др Милан СТАНЧИЋ, ванредни професор
Филозофски факултет Универзитета у Београду

др Владета МИЛИН, доцент
Филозофски факултет Универзитета у Београду

др Александар НОВАКОВИЋ, доцент
Филозофски факултет Универзитета у Нишу

др Гордана ЧАПРИЋ
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

др Елизабета КАРАЛИЋ
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

др Емилија ЛАЗАРЕВИЋ, научни саветник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Јелена СТЕВАНОВИЋ, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Душица МАЛИНИЋ, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Ивана ЂЕРИЋ, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Младен РАДУЛОВИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Јелена СТАНИШИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Смиљана ЈОШИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Нада ШЕВА, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Наташа ЛАЛИЋ-ВУЧЕТИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Драгана ГУНДОГАН, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Председник Организационог одбора

Данијела ЂУКИЋ

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

Чланови организационог одбора

мсп Јелена СТОЈКОВИЋ, истраживач-сарадник

Институт за педагошка истраживања, Београд

мсп Исидора МИЦИЋ, истраживач-приправник

Институт за педагошка истраживања, Београд

мсп Ива МЕДОЈЕВИЋ, стипендиста Министарства науке, технолошког развоја и иновација

Институт за педагошка истраживања, Београд

ОРГАНИЗАТОРИ СКУПА

ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА

Добрињска 11/3 • 11 000 Београд • Србија

www.ipi.ac.rs

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Фабрисова 10 • 11 000 Београд • Србија

<https://ceo.edu.rs/>

ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ УЧИТЕЉА И ВАСПИТАЧА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Краљице Наталије 43 • 11 000 Београд • Србија

<http://www.uf.bg.ac.rs/>

Напомена. Радови сарадника Института за педагошка истраживања су резултат рада у оквиру Програма рада Института који финансира Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (бр. уговора 451-03-47/2023-01/ 200018).

Све упуте који се односе на Косово у овом документу требало би разумети у контексту резолуције СБ УН 1244 (1999). Садржај ове напомене у целини је дефинисан документом Инструкција за поступање државних и других званичних представника Републике Србије на међународним и регионалним скуповима на којима учествују представници Привремених институција самоуправе (ПИС) у Приштини (2019).

САДРЖАЈ

7 УВОДНА САОПШТЕЊА PIRLS 2021:

од оквира до чудесног случаја и погледа у будућност

- 9 *PIRLS 2021: концепцијални и методолошки оквир исцртавања*
Бранислав Ранђеловић, Данијела Ђукић и Елизабета Каралић
- 12 *Тестирање разумевања прочишћеној у дигиталном окружењу (digitalPIRLS 2021):
поглед у будућности за Србију*
Нада Шева
- 16 *Како наставници у европским земљама доживљавају школску климу: чудесни
случај Зајадној Балкана*
Љиљана Плазинић

19 ЧИНИОЦИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА У ИСТРАЖИВАЊУ PIRLS 2021

- 21 *Мотивисаности ученика да читају и осећај припадности школи*
Марија Трајковић, Николета Гутвајн и Марина Ковачевић-Лепојевић
- 23 *Повезаности самооуздања и постигнућа: перспектива учитеља*
Исидора Мицић, Ана Дробац и Смиљана Јошић
- 25 *Односи мотивације и селф-концепта са постигнућем ученика у читању*
Јелена Медар Златковић, Снежана Мирков и Наташа Лалић-Вучетић
- 27 *Како образовна очекивања родитеља утичу на самооуздање ученика и
њихову мотивацију да читају*
Душица Малинић и Ивана Ђерић
- 29 *Социјални статус као предиктор читалачке писмености ученика у Србији*
Младен Радуловић и Драгана Гундоган
- 31 *Кључне компетенције за целоживотно учење и виши когнитивни процеси:
утицај наставних пракси на ученичко постигнуће*
Јелена Теодоровић и Ивана Јакшић
- 33 *Квалитивне наставе читалачке писмености и постигнућа ученика: PIRLS 2021*
**Елизабета Каралић, Гордана Чапрић, Бранислав Ранђеловић
и Александар Миловановић**

35 КОНТЕКСТ(И) И ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА У ИСТРАЖИВАЊУ PIRLS 2021

- 37 *Повезаносћ сџручној усавршавања учитеља са применом индивидуалној
присудуја у насџави читања*
Марија Ратковић и Јелена Станишић
- 39 *Карактеристике кућној окружења и развој читалачких компетенција:
класифер анализа података из сџудије PIRLS 2021*
Нада Шева и Јелена Стојковић
- 41 *Ученичка перцепција приагносћи школи – шџа је променила епидемија
COVID-19*
Љиљана Плазинић и Невена Буђевац
- 43 *Повезаносћ сџручној усавршавања учитеља и посџиинућа ученика у домену
читалачке писменосћи*
Драгана Гагић
- 45 *Однос између мишљења ученика о читању у ваншколском контексџу и
њихових посџиинућа у домену читалачке писменосћи*
Ивана Кокеза
- 47 *Национална и међународна скала посџиинућа у домену читалачке
писменосћи: исџраживање PIRLS 2021*
Ива Р. Медојевић

ПОВЕЗАНОСТ СТРУЧНОГ УСАВРШАВАЊА УЧИТЕЉА И ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА У ДОМЕНУ ЧИТАЛАЧКЕ ПИСМЕНОСТИ

Драгана Гагић¹⁴

*Одељење за педагогоију и андрагоију, Филозофски факултет
Универзитета у Београду*

У оквиру истраживања PIRLS 2021, испитано је да ли су се учитељи у претходне две године усавршавали у следећим областима: а) подучавање о вештинама разумевања прочитаног и/или стратегијама читања; б) интегрисање писмености у наставни програм; в) одговарање на језичке потребе ученика у оквиру подучавања читања; г) примена савремених технологија у настави читања; д) настава усмерена на дигиталну писменост; њ) диференцијација наставе; е) процена способности читања. У вези са схватањем да стручно усавршавање учитеља има утицај на академска постигнућа ученика, формулисано је следеће истраживачко питање: Да ли постоји значајна разлика у постигнућима ученика у области читалачке писмености (N=4037) у зависности од тога да ли су се њихови учитељи (N=221) усавршавали у наведеним областима у току претходне две године? За обраду података је коришћен t-тест како би се утврдило да ли постоји значајна разлика у постигнућима ученика у односу на то да ли су се учитељи усавршавали у овим областима. Добијени резултати указују на то да није утврђена статистички значајна разлика у постигнућима ученика чији су се учитељи усавршавали, односно чији се учитељи нису усавршавали у поменутих областима: а) $p=0,261$; б) $p=0,525$; в) $p=0,275$; г) $p=0,334$; д) $p=0,06$; њ) $p=0,813$ и е) $p=0,55$. На основу вредности t и наведених нивоа вероватноћа ($p>0,05$) закључујемо да не постоји статистички значајна разлика у постигнућима оних ученика чији су се учитељи усавршавали, односно оних ученика чији се учитељи нису усавршавали током претходне две године у поменутих областима. Узимајући у обзир добијене резултате, правце даљих истраживања би требало усмерити

¹⁴ dragana.gagic@f.bg.ac.rs

на испитивање повезаности осталих аспеката рада наставника и постигнућа ученика у домену читалачке писмености, односно на испитивање фактора који доводе до разлика у њиховим постигнућима.

Кључне речи: стручно усавршавање учитеља, читалачка писменост, постигнућа ученика, PIRLS 2021.